

Sizi rahatsız etmeye geldim!
Ali Şeriatî

Fecr Yayınları 106
ALİ ŞERİATİ
Bütün Eserleri 04

Öze Dönüş

Eserin Orijinal Adı

Bâz Geşt

Tercüme

Prof. Dr. Ejder Okumuş

Editörler

Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç
Prof. Dr. Derya Örs

Tashih ve Redakte

Doç. Dr. Enver Arpa
Doç. Dr. Murat Demirkol
Cahit Ezerbolatoğlu

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
Sertifika No: 13178

ISBN 978-675-6004-72-2

7. Baskı: Nisan 2017

Kapak ve İç Konsept: TN İletişim

Sayfa Düzeni: FCR

Baskı: Sözkese Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.

İvogsan 1518 Sk. Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40

Tel: 0312. 395 21 10 Yenimahalle/Ankara

FCR Yayın Reklam Bilgisayar

San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hacı Bayram Bah. Boyacılar Sok. No: 14/1

Ulus - Altındağ / Ankara

Tel : 0312. 310 08 60

Faks : 0312. 311 47 89

www.fcr.com.tr

e-posta: fcr@fcr.com.tr

ALİ ŐERİATI

Öze Dönüş

FEQR

Ankara 2017

İÇİNDEKİLER

- 06 Ali Şeriatî
07 Yayıncının Notu

BİRİNCİ BÖLÜM

Öze Dönüş

- 13 Saflar Belirginleştğinde
16 İman ve Bilinç Mucizesi
26 Hangi Öze Dönelim?

İKİNCİ BÖLÜM

Hangi Öze Dönüş

- 39 Düşüncelerin Kaderi
42 Yenilikçi Reformistler
43 Siyasal Devrimci Solcular
52 Toplum ve Tarih
57 Biz Tarihin Neresindeyiz?
68 Tarih Felsefesi ve Bilimi
73 Marksizm ve Tarihin Seyri
76 Aydınların Sorumluluğu
83 Tarihî Determinizm
86 Aydınların Misyonu
91 Asimilasyon
97 Tarihî Kesinti
102 Tarihî Vicdan

- 109** Dođu'da Tarihî Özü Tanıma ve Geçmiş Hissi
116 Yenilikçilik
121 Sömürü ve Asimilasyon
130 Hizmet ve Islah
137 Aydın ve Entelektüel
142 Afrika'nın Sömürgeleştirilmesi
145 Marksist Batılı Görüşün Sömürgeciliđi Tahlil Etmedeki Acizliđi
153 Marksizm ve Altyapı Analizi
159 Nasyonalizm ve Marksizm
171 Benim Din Anlayışım
177 İslam'ın Doğuşu
180 Aydın Olma Tekniđi
192 Üç Üs
216 İlim ile Amel İlişkisi
224 Aydının Eleştirel Bakışı
233 Bilimcilik
238 Sözün Cođrafyası
259 Toplumumuzda Aydının Sorumluluğu
266 Konunun Özeti
272 Biz Kaç Tarihî Kültürel Öze Sahibiz?
280 Aydın: İdeoloji Sahibi Bilinçli Düşünür
305 Materyalizm
309 Marks, Sosyalizm ve Materyalizm
316 Mantık, Bilgi, Bilinç ve Ereksele Hedefe Dayalı Dünya Görüşü
320 Âdem'in Yaratılışı ve Çocuklarının Kıssası
327 Hangi Din?
336 Benim Dünya Görüşüm, Evrenin Manevî Bir Yorumuna Dayalıdır
342 Fanon'un Vasiyetnamesi

ALİ ŞERİATİ

23 Kasım 1933'te Horasan eyaletine bağlı Sebzivar'ın Mezinan köyünde dünyaya geldi. 1950'de Meşhed'deki Öğretmen Koleji'ne girdi. 1952'de Meşhed yakınlarındaki Ahmedâbâd köyünde öğretmenliğe başladı. 1955 yılında Mekteb-i Vâsıtâ'yı yazdı. Ebuzer-i Gıfari'yi tercüme etti. 1956'da Meşhed Üniversitesi'ne girdi. Ulusal Direniş Hareketi'ne üye olduğundan, babası ve diğer üyelerle birlikte tutuklandı, altı ay tutuklu kaldı. 1959'da Alexis Carrel'den Dua'yı tercüme etti. Üniversiteden başarıyla mezun oldu. 1960'ta Fransa'ya gönderildi, orada sosyoloji ve dinler tarihi üzerine çalıştı. Cezayir Kurtuluş Hareketi'ne aktif olarak katıldı. Bu faaliyetlerinden dolayı Paris'te tutuklandı; bu arada birçok makale, konuşma ve çevirisi değişik dergilerde yayımlandı. Sosyoloji ve dinler tarihi alanında doktorasını tamamlayarak 1962'de İran'a dönerken sınırda tutuklandı; aylarca hapiste kaldı. Hapisten çıktıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı ve Meşhed Üniversitesi ve diğer merkezlerde konferanslar verdi. Hüseyiniye-i İrşad 1973 Eylül'ünde kapatıldı. Savak, Şeriatî'yi aramaya başladı. Kendisini bulamayınca babasını tutukladı. Babası bir yıl kadar hapsedildi. Şeriatî teslim oldu ve on sekiz ay hücrede kaldı. 1975-77 arası Savak'ın takibinden sürekli kaçıp başkalarının evlerinde kalarak çalışmalarına devam etti. Sabahlara kadar süren konuşmalar yaptı. 16 Mayıs 1977'de Avrupa'ya hicret etti. Otuz gün sonra İngiliz İstihbaratı'nın yardımıyla Savak tarafından şehit edildi.

YAYINCININ NOTU

Yaynevimiz, Şeriati düşüncesini külliyat olarak okurlarına sunmakla önemli bir hizmet vermektedir. Merhum Şeriati, dünyanın bugün yaşayan iki önemli medeniyeti olan, İslam ve Batı medeniyetini yakından tanıma fırsatı bulmuş ender şahsiyetlerden biridir. Dahası, bir sosyolog gözüyle incelediği konuları, dahiyane bir düşünce işçiliği ile işlemiş ve Fars edebiyatının kendisine kazandırdığı akıcı üslupla ortaya koymuştur. Bilimsel liyakati, özgün bakış açısı, dindarlığı ve inandığı doğrular uğruna can verecek kadar yürekli kişiliği ile sadece İran gençliğini arkasından sürüklemekle kalmamış, dünya Müslümanlarının öze dönüş çabasına katkıda bulunarak bir döneme damgasını vurmuştur. Onun bu özgün ve özgürlükçü tutumu, sadece İslam düşmanlarının tepkisini çekmekle ve onlar tarafından şehit edilmekle kalmamış, dost ve kardeş bildiği Müslümanlardan da çok büyük tepkiler almıştır. Çünkü onun düşünceleri, Batılı saldırı karşısında çok derin ve güçlü bir mukavemet oluştururken İslam geleneğini kirleten ve çöküntüye sebep olan bidat ve hurafelere de ağır darbe indiriyordu. Tabii bu da bilinçsiz kesimler nezdinde İslam'ın kendisine yapılan bir saldırı olarak algılanıyordu.

Kendi tabiriyle içinde doğup büyüdüğü geleneksel Safevî Şiiliğine yönelttiği eleştiriler yüzünden İran'da dışlanırken, Şii bakış açısı nedeniyle de Sünnî dünyadan önemli tepkiler almıştır. Ancak Şeriati, her ne kadar Ali Şiası ve Safevî Şiası ayrımı yapsa ve Safevî Şiiliğini eleştirse de eleştirdiği düşünceden bütünüyle kurtulamamış ve söz konusu etkilerle Sünnî dünyanın kabul

edemeyeceği kimi düşünceler serdedebilmiştir. Sahabiler hakkında kullandığı ifadeler hoşgörü sınırını zorlayan kusurlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşadığı çağ ve çevrenin etkisiyle Fransız sosyalistlerinden etkilendiği ve kimi yorumlarında bu etkinin izlerinin görüldüğü de söylenebilir.

Ali Şeriati'nin de her insan gibi hata edebileceğini, hatalarının ve savaplarının sadece kendisini bağlayacağını okuyucunun takdir edebileceğine inanıyoruz. Fecr Yayınevi olarak, ölçümü-zün Kur'an-ı Kerim ve onun numune-i timsali olan Hz. Peygamber (s.a) olduğuna inanıyor, Şeriati de dahil bütün insanların bu ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Onun her görüşünü onaylamadığımız halde eserlerini yayınlıyor, ama katılmadığımız görüşlerine de müdahale etmeyi uygun görmüyoruz. Çünkü böyle bir müdahalenin düşüncelerin doğru anlaşılmasına engel olacağı, bunun da hem yazar hem okur açısından bir hak ihlali sayılacağı kanaatindeyiz. Buna rağmen kimileri, tasvip etmedikleri düşüncelerden dolayı bilinçsiz okuyucuların olumsuz etkileneceği gerekçesiyle vebal alacağımızı düşünebilirler. Fakat biz, genelde Müslüman olmanın, özelde Şeriati okuru olmanın, okuduğu her şeyi kabullenen değil, eleştiren bir seviye gerektirdiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla bütün olumsuzluklarına ve kusurlarına rağmen Şeriati'nin o engin birikiminin bizlere çok şey kazandırdığına ve kazandıracığına inanarak eserlerini külliyat olarak yayınlamaya karar vermiş bulunuyoruz. Buna paralel olarak hem Fars hem de Türk edebiyatına vukufiyetiyle temayüz etmiş mütercimlerden oluşan bir heyet oluşturarak eserlerin en az hata ile çevrilmesine de özen gösterdik. Bu nedenle tercümeleler, sadece söz konusu eserleri dağınmık vaziyette sunulmaktan kurtarmayacak, Şeriati okurunun liyakatsiz tercümelelerden çektiği sıkıntıları da asgariye indirecektir.

Külliyattaki kitapların bazılarında yazara ait olmayan dipnotlar yer almaktadır, İran'daki Dr. Ali Şeriati Eserlerini Derleme Bürosu tarafından eklenen notların sonunda (Derleyen), yayınevi-

miz tarafından ilave edilen notların sonunda (Fecr), mütercimlerin ilave ettiği notların sonunda ise (Çev.) ifadeleri kullanılmıştır. Bunların dışındaki dipnotlar Ali Şeriatî'ye aittir.

Bütün hassasiyet ve çabamıza rağmen, insan olmamız hasebiyle gözümüzden kaçan kusurlar olursa okurumuzdan özür diler, eleştirilerine müteşekkîr kalırız. Bu vesileyle Şeriatî'ye Allah'tan rahmet diler; başta değerli mütercimler olmak üzere, editörlere, tashih ve redakte heyetine ve eserlerin sizlere ulaşmasında emeği geçen bütün dostlara gönülden teşekkür ederiz.

FECR YAYINEVİ